

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 4 coroane.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare *Duminecă*

INSERATE

se primesc în biroul administrației (stradă Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani.

Începutul școlărilor române.

Din prilejul sărbătorii jubileului de 200 de ani ai unirii unei mari părți a Românilor cu biserica Romei, s'au arătat în vrednica foaie din Blaj, »Unirea», precum și în alte foi, foloasele și urmările bune ale unirii pentru poporul român.

Între aceste cu deosebire este însemnată *înriurirea culturală*, ce a avut-o unirea asupra întregului popor român.

Deja cei dintâi episcopi uniți, văzând cât de înapoiți sunt Românii în cultură, s'au silit din toate puterile a întemeia șoli, ca să lățească lumina și învățătura de carte în popor. Ostenele lor n'au fost zădarnice, căci nu peste mult după unire în Blaj, noua residență a episcopatului român unit, străluceau, ca un soare, școlălele române din Blaj, cele dintâi școlăle naționale ale neamului românesc.

Începutul școlărilor române avem să-l căutăm în unire și în focalarul ei, în Blaj, de unde apoi cu încetul s'au răspândit luminile învățăturii de carte în toate părțile, locuite de Români.

Despre rolul ce l-a avut Blajul cu școlălele lui, scrie vrednicul preposit *I. M. Moldovan* din Blaj un articol interesant în »Unirea», care cuprinzând învățături frumoase din trecutul cultural al nostru, aflăm de bine a-l face cunoscut și cetitorilor noștri.

Eată interesantul articol:

La anul 1700 Românii din Transilvania și Ungaria nu aveau nici o singură școală, nu se pomenește la ei

nici un singur dascăl. Toată instrucțiunea se vede a fi stat într'aceea, că preoții și cântăreții vor fi învățați pe fiii și nepoții sei a cetii în Psaltire și alte cărți bisericești, — ea să-i poată ave de succesori.

Dară instrucțiunea aceasta fără îndoială a fost tare mărginită. Vor fi fost și preoți de aceia, cari nu știau cetii cum se cade; — eară cântăreți, cari plinesc întreagă slujba, — fără să cunoască o buche măcar — sunt și azi,

Biserica română, îndată-ce s'a unit cu Roma, a îmbrățișat cu căldură cauza instrucțiunii tinerimii și s'a cugetat la procurarea mijloacelor, din cari să-i poată prinde rostul.

Metropolitul Atanasie în anul 1701 a arătat la Curte, că clerul dînsului în bătăile cu Turcii a prestat miliției împărătești bucate, nutreț ș. a. în valoare de 35.000 florini ungurești și a cerut restituirea acestei sume.

Banii acestia au fost destinați pentru ridicarea unei școlăle în Alba-Iulia, unde era pe atunci reședința Metropolitului.

Cei dintâi 20—30 de ani s'au consumat în lupte grele, ce au bătuit Transilvania, din cauză, că reformații, unitarii, luteranii, odată cu capul nu voiau să se plece sub domnia casei habsburgice, și ca să aibă ajutor în contra ei, aduseseră asupra țării toată furia și urgia armelor turcești.

Tot ei se stângineau să stîrpească și biserica unită, pentru-că într'insa vedeau crescând un razim puternic pentru domnia casei habsburgice.

Deci valmașeala acestor lupte nu a fost priincioasă pentru dezvoltarea instrucțiunii în biserica noastră.

Dar' biserica noastră a ținut în vedere hotărîrea sa de a înființa școlăle, și după-ce Turcii au fost depărtați, și unirea ei cu biserica Romei a câștigat stabilitate prin așezarea scaunului epi-

scopesc la Blaj, s'a apucat de zidirea școlălelor de aici.

Episcopul Ioan Inocențiu Klein a pus temelul prin câștigarea Blajului, eară succesorii sei s'au întrecut unii cu alții întru dezvoltarea școlălelor înființate într'insul și ocrotirea tinerimii studioase.

Cu jertfe mari s'au ridicat primele școlăle din Blaj și s'au ridicat așa, încât și acum după 150 de ani răspund pretenșiunilor: sînt solide, largi, luminoase și sănătoase.

Apoi s'au apucat de *deschiderea învățăturilor și chivernisirea într'insele a celor lipsiți*, cum zice episcopul Petru Pavel Aron în edictul seu dela 11 Octombrie 1754, prin care face cunoscută inaugurarea școlălelor din Blaj.

Episcopul Aron s'a îngrijit, ca școlarii săraci și buni să fie ajutați cu pâne, fertură, la început odată pe zi, apoi de două-ori. El a zidit o casă frumoasă anume pentru adăpostirea tinerimii studioase, care casă la anul 1758 era gata și stă până azi, aceasta este zidirea cu etaj dela poarta curții metropolitane, eară la moartea sa tot ce avea a lăsat tinerimii studioase.

Episcopul *Grigorie Maior* a întemeiat beneficiul de pâne pentru 200 și mai bine școlari, — eară Metropolitul *Ioan Vancea* a ridicat două internate: unul pentru 120 tineri, altul pentru 60 copile.

Nu este aci locul a spune în detalii toată creșterea și sporierea institutelor de învățămînt din Blaj. Fie de ajuns a constata, că pe întindere de vre-o 10 jugere catastrale, unde odinioară se treerău bucatele lui *M. Apafi*, principele Transilvaniei, care după tradițiune prezintă Metropolitului român câinii sei, că să-i boteze: astăzi cu fală se înalță deosebite școlăle române, întru cari peste 700 de tineri sug nectarul științelor și primesc educațiune religioasă-morală, în spiritul cel bun al părinților noștri.

FOITA.

Poesii populare.

Din Moșnița.

Culese de tînărul *Vichentie Golet*, econom.

Frunză verde spic de orz
Nana mea-i cu casa-n colț
Ea miși șede cu negoț,
Eu mă duc să tirguesc
Ea se roagă s'o iubesc.

Câte flori sînt pe isvor
Toate-mi strigă să mă'n sor,
Numai floarea cea din iaz
Strigă ca să mă mai las
Să nu-mi leg de cap necaz.

Decât cu urît în casă
Mai bine cu boale-n oasă,
De boale popa mă scoate
Dar' de urît nu mă poate.

Dragemi-s copilele
Ca popii hârțfile,
Dragemi-s cocoanele
Ca popii icoanele.

Codrul frunză rotundă
Pice bruma nu te-ajungă,
Că 'mi-ai făcut cândva umbră
De m'am umbrît cu-a mea mîndră.

Codrul cu frunza lată
Pice bruma nu te bată
Că 'mi-ai prins bine odată.

Să mă ved odată față
Da-'mi-aș bumbii mei din ladă
Și averea din ogradă,
De nu m'aș pute plăti
Ducem'aș de aș slugi,
Pe trei ai

La trei crai,
Și pe-un an la protopop
Să fiu fată ear' în loc.

Ce mi urît nu mi drag
Fie ca neaua de alb,

Ce mi drag nu mi urît
Fie cât de ocărit.

Eu mă duc mîndră-n cătane
Tu rămâi și spală haine,
Dar' le spală-n lăcrămele
Și le uscă-n dor și jele.

Fă-mă Doamne ce mi face,
Fă-mă pasere măiastră
La bădița pe fereastră,
Să ved ce lucrează-n casă
Cu lumina-aprinsă-n masă,
Ca să bat cu aripa
Să-i potol eu lumina,
Vadă cumu-i făr' lumină
Ca mie-n țeară străină.

Ajungă-te bade-ajungă,
Ajungă-te dorul meu
Tot unde 'ți-a fi mai rău,
Pe podul orașului
Pe spatele calului,

Nu este aci locul a spune cu vorbe multe binele, ce au produs școalele acelea pentru românimea întreagă, fiind ele în timp de peste o sută de ani singurul far românesc în toată Transilvania și Ungaria: este de ajuns a cita cuvintele lui *Eliad*, care înainte de 1848 vizitând *Blajul* și școalele lui, când a ajuns înaintea școalelor, unde se propunea filosofia, și-a desvilit capul și a strigat: »De aici a răsărit soarele Românilor!»

Din Bucovina. »Deșteptarea» scrie, că dl Dr. *George Popovici*, energicul fruntaș bucovinean și-a anunțat eșirea din clubul român dietal, prin următoarea scrisoare, adresată presidentului:

Înalt Prea Cuvioșia Voastră!

Constat cu adâncă părere de rău că majoritatea membrilor clubului dietal, căruiu i-am aparținut până în acest moment, se află sub influența nefastă a unui curent oportunist, etablat și patronat în dauna intereselor noastre naționale.

Convingerea mea intimă și firmă este, că clubul dietal în asemenea condiții a încetat a fi un punct de concentrare omogenă și că e pentru mine o datorie de conștiință a declina ori-ce solidaritate și cooperare cu acest grup.

Binevoii a lua la cunoștință eșirea mea din »clubul dietal român».

Primii *Înalt Prea Cuvioșia Voastră* espresia înaltei stime și venerațiuni, ce păstrez pentru d-voastră.

Cernăuți, 28 Sept. st. n. 1900.

Dr. George Popovici.

CONGRESUL JURNALIȘTILOR SLAVI.

Se hotărîse anul trecut, că congresul ziariștilor slavi din Austria să se țină anul acesta în Zagreb; dar în urma opreliștei urmate din partea banului Croației, locul de întrunire a fost mutat la Ragusa. După cum se scrie acum din Zagreb, congresul ziariștilor slavi nu se va întruni anul acesta nici la Ragusa, pentru-că peste tot în anul acesta nu se va întruni, din mai multe motive, între cari cel mai de frunte pare a fi neînțelegerile politice ivite între Cehi și Poloni

Partid nou. Multe elemente, — ales din cele mai tinere, — din partidul kossuth-ist, nu sînt mulțumite cu conducerea acestui partid, al cărui căpetenie este precum se știe, *Kossuth Ferencz*, și se ocupă cu ideea înființării unui nou partid independist, al cărui șef are să fie *Hermann Otto*. Noul partid își va formula și un nou program politic, cu care speră să străbată la alegerile viitoare prin cercuri foarte largi, pentru-că va pune în program ca punct prim și esențial: *introducerea votului universal la alegerile dietale, cu votare secretă.* E vorba, că noul partid se va constitui încă în decursul săptămânii viitoare, într'o adunare de popor ce se va ține la *Monor* (în Ungaria).

Din România. Se telegrafează din București că *M. Sa Regele Carol* a semnat la castelul *Weinburg* decretul de convocare a camerelor române în sesiune extraordinară pe ziua de 25 Septembrie v. Acest decret a apărut *Mercuri*, în monitorul oficial al României. Se spune, că mesajul regal de deschidere a sesiunii va fi foarte scurt și că nu va fi discuțiune asupra adresei; pentru-că și până acum, ori de câte-ori camerele române au fost convocate în sesiune extraordinară, nu s'a făcut discuție asupra mesajului.

S'a făcut începutul. Am spus în mai multe rânduri, că marea noastră însoțire culturală »*Asociațiunea*» își dă silința a ajuta poporului român, ca să se lumineze și să se deștepte. Unul din mijloacele de deșteptare sînt cărțile bune, întocmite anume pentru popor. »*Asociațiunea*» s'a hotărît deci să scoată în tipar astfel de cărți, cari pe lângă aceea, că sînt potrivite, să fie și ieftine. Începutul s'a făcut, prin scoaterea celei dintăiu broșuri din *Biblioteca populară* a »*Asociațiunii*», pe care o vestim la cronică. Cărțița eșită are cuprins potrivit pentru țeranii nostri, e drăgălașe și ieftină. Salutăm începutul bun, dorind, ca »*biblioteca*» »*Asociațiunii*» să se sporească într'una. Cele multe și bune înainte — vorba Românilui.

Metropolitul Ioan Mețianu la Brașov.

I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Mețianu* a plecat Sâmbăta trecută la Brașov, la sfințirea bisericii sf. *Nicolae* unde a sosit la 2 ore din zi.

La gară a fost întimpinat, — scrie »*Gazeta Transilvaniei*», — de un număr public român, în primul rînd de deputațiunile școalelor și bisericilor române, în frunte cu protopopul *Ioan Petric*.

În discursul cu care acest venerabil protopop al Brașovului a binevenat pe I. P. S. Sa, s'a accentuat mai ales zelul neobosit, cu care I. P. S. Sa cu toată etatea sa înaintată ține să se prezente în persoană în mijlocul credincioșilor sei fără considerare de distanță, prin ceea-ce face, ca simțul religios să se înfărească și mai mult în aceia, cari îl vîd în mijlocul lor. I. P. S. Sa răspunzînd în scurte cuvinte, a dat espresiune bucuriei sale, care o simte când vede, că e primit cu atîta bucurie în mijlocul credincioșilor sei, căci în această drăgoste nu vede atît un semn de alipire față de persoana sa, cît mai ales față de biserica, pe care o reprezintă.

După sosirea în oraș, I. P. S. Sa a ținut în biserica S-tului *Nicolae* vecernia după tipicul *Rosaliiilor*.

Duminecă, s'a ținut sfințirea bisericii S-tului *Nicolae*, la care a pontificat însuși I. P. S. Sa, asistat de: vicarul *Dr. Il. Pușcariu*, *Dr. Roșca*, asesorul *M. Voileanu* și diaconul *Dr. E. Cristea*; din partea bisericii au servit protopopul *V. Voinea* și preotul *Dr. Saftu*. Au mai asistat protopopul *Petric* și archimandritul *Dionisie* dela *Bușteni*.

Sfințirea s'a făcut cu deosebită pompă între sunetul clopotelor și bubuitul treasurilor.

Biserica prin noua reparațiune a luat o înfățișare incomparabil mai frumoasă de cum era mai înainte. Pictura cea nouă, deși simplă, dă însă bisericii un aspect foarte drăgălaș, devenind în același timp biserica mult mai luminoasă ca înainte.

S'a reparat podișorul, și s'a întocmit o nouă scoică acustică pentru cor.

La serviciul divin a cântat corul studenților cu concursul tenoristului *Popovici* dela conservatorul din București. Esecuțiunea a fost înălțătoare și liturgică, compoziție a dlui *G. Dima* îmbogățită cu melodii nouă.

Podăua să risipească
Calul să se poticnească
Dorul meu să te păzească.

Știi tu mândro ce 'ți-am spus
La săpat de cucuruz,
Unde-or fi oameni mai mulți
Tu la mini să nu te uiți,
Unde-or fi mai puținei
Uită-te în ochii mei
De vezi poți trăl cu ei.

Frunză verde de săcară,
Mândra mea de astă-vară
Să roagă s'o iubesc eară,
Dar' eu nu-'s fir de săcară
S'o iubesc a doua-oară,
Și eu nu-'s fir de ovăș
Să iubesc ce-odată lăs.

Cine-i tinăr și iubește
La ce drac se spovedește,
Și io-'s tinăr și iubesc

Dar' eu nu mă spovedesc,
Mă spovedesc la mândra
Când îi sărut gurița.]

Frunză verde de pe culme
Am umblat țeara și lume,
Dar' mândruță ca și-a mea
N'am văzut, nici n'oi vedea!

Frunzuliță verde 'n plop
De nu mi-ar fi murgul schiop,
Noaptea când somnu-'i mai dulce
'La-ș înșela și m'aș duce
Pân' la poartă la mândra
S'o deștept când va visa.

Frunză verde grâu în spic
Auzit-am auzit,
Că de drag
Mulți oameni zac,
Și de dor
Mulți oameni mor,
Dar' de dor nime nu moare

Ci să uscă pe picioare
Ca peștele-'n murătoare,
Că și io-am avut un dor
Și nu mai putui să mor,
Și eu am avut un drag
Și nu mai putui să zac.

Auzit-am din bătrâni
Că nu-'i bun gardul de spini
Și mândruța din vecini,
Ci gardul cu scânduri late
Și mândruța din departe.

De când puiul meu s'a dus
Trei garoafe 'n poartă-am pus,
'Mi-o trimis puiul scrisoare
Să-i trimit și lui o floare
Și 'i-aș trimite pe soare,
Soarele tare prăjește
Floarea 'mi-se veștejește.
Și 'i-aș trimite pe lună,
Luna-'i mândră și rotată

De oare-ce sfințirea bisericii a con-
căzut cu ziua *Sf. Sofii*, patroana școalelor,
s'a ținut și inaugurarea festivă a
începutului anului școlar, conchemându-se
duchul sfânt și ținându-se la finea
sf. liturgii un parastas pentru memoria
intemeietorilor școalelor.

Serviciul d-zeesc s'a terminat prin-
tr'un discurs ocașional din partea I. P. S.
Sale Metropolitului cu deosebit talent
oratoric, prin care lucrurile cele mai pro-
funde știe să le predee cu deosebită cla-
ritate și cu măiastră simplitate în mo-
dul cel mai popular, a ținut un edifică-
tor discurs despre puterea credinței în
Dumnezeu.

Dela biserică întreg publicul a ple-
cat, în frunte cu I. P. S. Sa, într'o fer-
mecătoare procesiune de o frumoasă ade-
vărat orientală, până la școală, unde s'a
făcut sfințirea apei; pontificând tot I. P. S.
Sa, la finea serviciului a adresat tinerimii
școlare un măduos discurs, vorbind cu o
însuflețire adevărat tinerească despre
importanța școlii și bisericii ca factori
fundamentali și indispensabili pentru
educațiunea și cultura poporului nostru.

După reîntoarcerea convoiului bisericesc
I. P. S. Sa a ținut în sala cea mare a
gimnasiului recepțiunea delegațiilor în
frunte cu președintele P. Nemeș și a
corpului profesoral în frunte cu directorul
Onișiu.

După terminarea părții oficiale I. P. S. Sa
a participat la prânzul dat în casa
domnului protopop V. Voina; cătră seară
a vizitat biserică și noul edificiu al
școalelor elementare de pe Tocile, cu
care ocașione I. P. S. Sa a oficiat în-
suși la vecernie ținând un discurs bogat
în învățături frumoase despre valoarea
școlii și a unei bune economii între
împrejurările grele de azi.

Luni, înainte de prânz, Înalt Prea-
sfinția Sa însoțit de vicarul arhiepiscopesc
Dr. Il. Pușcariu și secretarul Dr. Elie
Cristea a vizitat școalele, asistând
clasă de clasă la prelegeri, unde cu o
părintească bunăvoință a adresat cu-
vinte de mulțumire profesorilor, ear'
școlărilor cuvinte de îmbărbătare.

Cu trenul de 2 ore p. m. I. P. S. Sa
s'a reîntors la Sibiu.

O interpelare.

În congregația de Luni a comita-
tului Brașov, — ținută în Brașov, —
dl membru municipal, Dr. A. Murășianu,
a adresat vicecomitelui următoarea in-
terpelare:

Merge floarea 'mpedecată.

Și 'i-aș trimite pe stele,

Stelele is mărunțele

'I-o trimit cu multă jele,

Numai cu lacrimi de-a mele,

Lacrimile mari ca bobul

Unde picur ard ca focul,

Lacrimi mici ca mazerea

Unde picur ard ca para.

Măghiran crescut în sus

Ne-am iubit mândră pe-ascuns

Cine ne-a văzut ne-a spus.

Cine ne-a păzit pe noi

Fi-'i-ar grajdul făr' de boi

Și staulul făr' de oi,

Și ocolul făr' de vaci

Că am fost periți de dragi.

N'aibă nici cuie la cruce,

Nici la groapă cine-'l duce.

Are cunoștință dl viceșpan:

1. Că la petrecerea română, ținută
a 3-a zi de Paștile românești la hotel
'Orient', comisarul de poliție care avea
inspecțiunea, a infestat două dame din
societate, ce erau îmbrăcate în costum
național, cerându-le să depărteze ime-
diat niște bete cu țorturi roșu-galben-
vineți, ce făceau parte integrantă a ace-
stui costum, și a turburat astfel petre-
cerea fără nici un temei; ceea-ce re-
sultă și din faptul, că constatându-se
lipsa intențiunii de a demonstra, s'a
sistat ori-ce cercetare ulterioară?

2. că femeia Elena Bucșa din Elö-
patak, care a venit pe la finele lui
Iulie a. c. în Brașov, îmbrăcată în co-
stum național, a fost dusă la poliție,
fiindcă un polițist a descoperit în costum
colorile oprite și a fost pedepsită cu 10
coroane, sau 2 zile închisoare?

3. că în strada lungă din Brașovul-
vechiu, tinerul țeran Ioan Grenadă din
Țințari, care mergea cu carul acasă, a
fost luat de polițist cu forța din trăsură
fiindcă avea sub ilic un brâu cu colo-
rile roșu-galben-vênêt, și a fost tîrit la
poliție, unde a fost pedepsit cu 10 co-
roane amendă, sau 2 zile închisoare?

4. că băiatul de vre-o 15 ani, Ni-
colae Învălițor, de pe Coasta din Scheiu,
ducându-se să bea apă la fântâna de
lângă prăvălia Hesshaimer și ridicân-
du-'și rocul ca să-'și scoată basmaua din
buzunar pentru a se șterge la gură,
niște polițiști, cari au trecut tocmai
atunci pe acolo, au zărit că e încins la
pantaloni cu un brâu în colorile roșu-
galben-vinete și numai decât au pus
mâna pe el, 'i-a luat brăul și 'l-au dus
la poliție, unde fu pedepsit cu 15 co-
roane, sau 3 zile închisoare?

Și dacă are cunoștință de aceste
casuri de urmărire, ce măsuri crede a
lua domnul viceșpan, spre a se pune
capăt unor astfel de proceduri ilegale,
terorisări neiertate și abuzuri ale orga-
nelor polițienești, cari sînt de natură
numai a neliniști și amări pacinica po-
porațiune română a acestui oraș și co-
mitat?

Măcel în Corneareva.

„Tribunei“ 'i-se scriu din Lu-
goj următoarele:

În comuna Corneareva, câțiva
ingineri mēsoară islazul comunal-
Poporul neputēndu-'și esplica ro-
stul acestei mēsurări a mers, Dumi-
necă, pe vremea cānd se dau po-
runci, la casa comunală sē ceară
lămuriri. Funcționarii comunali
însē în loc de lămuriri au împrōșcat
lumea cu vorbe grele. Atunci popo-
rul iritat s'a năpustit asupra casei
comunale și cu petri a spart fe-
restrile. Intervenind gendarmii —
fără multă chibzuială au pus pușca
la ochi și au tras în carne vie.
**Trei oameni au fost împușcați.
Mai mulți răniți.**

Alte amēnunte până acum lip-
sesc.

SCRISORI.

O adunare frumoasă.

De lângă Bistrița, 1. Oct n.

Cu plăcere viu a raporta despre
adunarea reuniunii învățătorești române
gr.-cat. »Mariana«, din filiala Bistriței.
Adunarea s'a ținut zilele trecute în co-
muna românească Niefiu, care deși se
află în un ținut, unde nu poți străbate
nici cu carul, nici cu căruța, învățătorii
nostri totuși nu s'au descurajat, ci con-
sfătuți cu toții, au trecut dealuri și co-
line prin codri umbroși și prin văi
adânci, așa cum știu ei »per pedes apo-
stolorum«, și între cântece și glume, au
ajuns în virful unui deal cu coastele
adumbrite de frumoase păduri, cu pă-
raue șoptitoare, ear' în adâncime se zăria
un șir de case cu păreții albi, cu ogră-
zile curate și cu stradele de o curățenie
esemplară. S'au coborît la vale, însoțiți
de o ceată de flăcăi, ce îi aștepta spre
a-'i întimpina cu strigătele de »sē trā-
ească«. Erau 6 ore. Locuitorii comunei
erau în mișcare. Chiar și »moșnegii«
încă eșiseră în »calea cea mare« spre a
întimpina pe domni.

La 9 ore clopotele bisericii sunau
frumos și mângăitor, ear' oamenii se
îndreptau spre mareața casă a Domnului
pentru a fi de față la rugăciunile ce se
fac. După serviciul divin a urmat pre-
dica ținută de preotul local *Nechita Suia*.

A urmat adunarea. În școală, deși
mică, dar' curată și bine provăzută cu
requisitele școlare ne aștepta harnicul
înv. local *Ioan Tiniș*, împreună cu vre-o
30 băieți și băiete. La 10 ore s'a deschis
adunarea prin dl preot *Nechita Suia*, preș.
ad hoc, care dă cetire plenipotenței sale,
prin care se află împuternicit din partea
dlui protopop *Al. Silassy* de a asista
la adunare în calitate de președinte. A
urmat cetirea catalogului, aflându-se că
sînt de față mai toți membrii filialei,
precum și o mulțime de străini și popor
din loc. S'a ales comisiunea criticătoare;
domnii: *Teodor A. Bogdan*, învățator în
Bistrița și *Ioan Pongraț*, învăț. în Ar-
calia; comisiunea pentru înscrierea de
membri noi, d-nii: *Gavrilă Hordovan*,
înv. în Bileag și *Ioan Tiniș*, învăț. în
Niefiu; ear' pentru verificarea protoco-
lului, d-nii: *I. Tiniș* și *Bogdan*.

A urmat ținerea prelegerii practice
de *I. Tiniș*, care a fost declarată de *bine
succesă*, dovadă că dl *Tiniș* nu numai
că e învățator harnic, dar' are și apli-
care spre cariera ce 'și-a ales.

Cel mai însemnat punct al progra-
mului fără îndoială a fost »*Sărăcia
dăscălească*«, disertație ținută de dl
Teodor A. Bogdan, care a spus purul
adevăr, într'un limbaj curat și frumos,
descriind multele miserii și neajunsuri
între cari e silit bietul învățator dela
sate să trāească. Mai adauge și proce-
dura greșită de care se folosesc în cele
mai multe locuri cei-ce se află în fruntea
școalelor, și în urmă arată modul după
care s'ar putē vindeca aceste rane pericu-
loase. Au urmat mai multe puncte, între
cari cel mai de frunte a fost propunerea,
sē se roage, Mult Onor. direcțiune pre-
parandială din *Gherla*, de a nu mai
primi elevi la institutul preparandial,
decât numai pe cei-ce au absolvat 4 cl.
gimn. conform legii; căci cei cu mai puține

cunoștințe nu sînt în stare a contribui la înaintarea corpului învățătoresc, ci prin nepriceperea lor lucră mai mult în detrimentul învățămîntului și a școlilor.

Pentru proxima adunare s'a designat comuna *Arcalia*, ear' ca disertant s'a insinuat dl *Bogdan*, ear' pentru tractarea practică dl *Pongraf*.

Aflu de vrednic a însemna, că această filială în anul acesta a ținut două adunări, ear' a treia încă e în prospect de a se ține. Mai notez și aceea, că celelalte despărțăminte nu țin decât numai câte o adunare pe an.

În fine cu toții am fost invitați la casa ospitală a dlui paroch local, unde din partea dlui *Timiș*, am fost tractați cât se poate de bine. S'au ridicat și mai multe toaste, de cătră domnii: *Suia*, *Chitta*, *Bogdan*, etc. După masă a urmat o petrecere de casă, care a durat până târziu. Astfel se țin adunările pe la noi. Astfel sînt primiți învățătorii noștri pe acest ținut. „Oaspele“.

Nepăsare vrednică de osândit.

Sebeșul săsesc, 21 Sept. v. 1900.

Imi țin de datorință a face cunoscut publicului român, un cas revoltător care s'a întemplat în 14 Septembrie st. n. în orașul nostru, și anume:

Un fecior în etate de 25 ani, care ziua a fost la plug, ear' seara când a venit acasă au început a-l strînge la stomach niște sgârçuiuri, ne mai putîndu-le suferi, au trimis pe la 9 ore seara după medicul *Dr. Hans Krasser* (care era atunci singurul Dr. în Sebeș, ceialți doi Dr. *Ioan Elekeș* și *Dr. Fritz Mauksch* fiind duși pe un timp scurt unul la Viena, altul în Paris) și l-au chemat la bolnav, dar' n'a voit să vină, zicînd că nu vine până dimineață. La 2 ore după miezul nopții l-au chemat earăși și n'a voit să vină. Între 4 și 5 ore eară au fost ne mai putînd rîsbî cu bolnavul; atunci i-a scris un recept, s'au dus la apotecă, au cumpărat medicina prescrisă, care însă n'a ajutat nimic. Așa au fost siliți să aducă pe bolnavul cu carul la medic, care n'a voit să se scoale să-l cerceteze, ear' bolnavul se tăvălea de durere ca șerpele. Pe fratele mortului, *Drul Krasser* l-a arătat la poliție, că a făcut larmă noaptea la el în curte, de n'a putut dormi, unde a și fost citat în ziua următoare, pe când bolnavul murise deja la 9 ore dimineața.

După-ce dl director de poliție a înfruntat pe Dr. pentru lucrul acesta, se înțelege în limba nemțească pe care omul nu o înțelegea, după aceea i-a dat îngăduință să-l înmormînteze, așa că respectivul răposat nici mort n'a fost cercetat de medic. Întreb acum, că nu e dator un medic ca într'un astfel de cas grav, când de două-trei-ori e rugat medicul, a merge la un bolnav, ba adus fiind bolnavul la el la ușă, dacă nu-l silește legea, trebuie să-l silească datorința de medic și simțul de umanitate! Apoi dl *Dr. Hans Krasser* mai e și medic orășenească, care trage la toată luna plată din cassa orășenească, la care și noi contribuim cu toții din avutul

nostru. Aceasta să servească publicului român spre orientare, ear' autorităților spre știință. Notez, că mortul era spriginul bietel sale mame neputincioasă, care e în etate de 60 ani.

Un abonent.

Cercați-vă odată norocul!

Cu acest titlu un bun Român, prietin și spriginitor al *Casei naționale*, ce este a se ridica în Sibiiu și al *loteriei*, aranjată de *Asociațiune* pentru Casa națională, ne trimite spre publicare următorul articol, căruia cu plăcere îi dăm loc.

Eată articolul:

Cercați-vă odată norocul!

Sfătuind pe iubiiții noștri cetitori să-și cerce odată norocul, nu avem de gând să-i trimitem la cutare pascălitor sau la vre-o bosconitoare, de cari, de altfel, se află în toate părțile.

Nu! La cercarea norocului pe calea aceasta nu sfătuim pe cetitorii noștri. Dimpotrivă îi desfătuim cu tot înadinsul, fiindcă e păcat a te încrede în spusele pascălitorilor, a bosconitorilor, a aruncătorilor cu bobii și a multor așa numiți, dătători de noroc.

Și dacă totuși vă zicem cu acest prilej: *cercați-vă odată norocul!* s'o facem din două cauze sau pricini și folositoare, și bune, și plăcute lui D-zeu, și laudate de toți oamenii cinstiți.

Întâiu, pentru-că prin cercarea norocului, de care voim să vă vorbim, ajutați, poate o singură dată în viață și numai cu o sumă neînsemnată un lucru din cele mai bune pentru neamul nostru românesc.

A doua, pentru-că cu acest mic ajutor, unul sau altul care e mai bun la D-zeu, va ave puțința să câștige lucruri de mare preț.

Dar' să spunem mai apriat, de ce e adevărat vorba.

La 20 Octomvrie anul de față, adevă abia peste 2 săptămâni, se vor trage la sorți în Sibiiu 119 câștiguri, și anume:

1 câștig în preț de 10 mii coroane, 1 câștig în preț de 3 mii coroane, 2 câștiguri à 1000 cor. = 2 mii coroane, 5 câștiguri à 500 cor. = 2 mii 500 coroane, 10 câștiguri à 200 cor. = 2 mii coroane, 10 câștiguri à 100 cor. = 1 mie coroane, 20 câștiguri à 75 cor. = 1 mie 500 coroane, 20 câștiguri à 50 cor. = 1 mie coroane, 50 câștiguri à 20 cor. = 1 mie coroane, 100 câștiguri à 10 cor. = 1 mie; coroane, în total 219 câștiguri în preț de 25 mii coroane.

Acum, cel-ce cumpără fără aminare, fie și numai un los, adevă un bilet de loterie, ce costă 1 coroană, i-se dă puțința să câștige scumpeturi în preț de 10.000 coroane, prin urmare o avere întreagă.

Dar' și cine ar câștiga cu numai 1 coroană al doilea, al treilea, sau oricare alt câștig, poate ave un bun folos după coroana cu care și-a încercat norocul.

Ear' la întemplare, că cutăruia nu i-ar suride norocul, poate ave fără indoială o frumoasă mângăiere, pentru-că cu coroana dată ajută îndeplinirea unui

lucru mare și folositor, menit să fie mărturie pe sute și mii de ani înainte despre vrednicia și iubirea de jertfire a Românilor de azi.

Și adevă, cum?

Este pusă la cale facerea unei *Case naționale* a tuturor Românilor, o casă care — așa cum e plănuită — aproape toate națiunile o au, numai nouă ne lipsește.

În această casă se vor păstra toate obiectele sau lucrurile de însemnătate, ce ne-au rămas dela înaintașii noștri, și cari le vom lăsa noi și urmașii noștri, pe seama viitorimii.

Locul pentru facerea acestei case este cumpărat și o parte mai mică din banii trebuincioși pentru zidirea ei s'au adunat. Partea cea mai mare însă a sumei trebuincioase este de a se aduna acum cu prilejul acestei loterii — și de aici înainte, pe viitor.

Ținta cătră care stăruim este frumoasă și vrednică de spriginul tuturor Românilor.

De aceea îndemnăm pe cetitorii acestei foi să trimită fără aminare câte o coroană sau dacă poate mai multe, la: *Biroul „Asociațiunii“ în Sibiiu (Nagy-Szeben) strada Morii nr. 8.*

A doua zi după primirea banilor, biroul *„Asociațiunii“* trimite de fiecare coroană câte un los; ca însă să nu se facă greșeli trebuie scris acurat numele trimițătorului, al satului din care e și al locului unde se află posta din urmă (aceasta și ungurește).

După tragerea loteriei în 20 Oct. se vor da în toate gazetele numerii losurilor, cari au câștigat, prin urmare și în foaia aceasta, ca cei norocoși să-și poată ridica fără aminare obiectele de câștig.

Vă rugăm totodată să îndemnați și pe alții a cumpăra bilete dela loteria din vorbă și dacă cutăruia i-s'ar părde prea mult o coroană, însotească-se doi, sau trei și cumpere câte un bilet.

Prietenul sătenilor.

Un oaspe iubit.

Aducem azi o știre plăcută cetitorilor noștri. *Un oaspe iubit și așteptat ne sosește în curînd.* Este

„**CĂLINDARUL POPORULUI**“
pe anul 1901,

care va eși în tipar cam peste o săptămână.

Călindețul Poporului pe anul 1901 este prelucrat de nou, plin de sfaturi și povețe și cu un frumos și bogat cuprins literar, apoi împodobit cu ilustrații foarte frumoase, atât românești cât și străine, mai cu seamă privitoare la întemplările ce se petrec acum.

Drept probă de ilustrațiile din *Călindețul Poporului* dăm azi chipul unei biserici chineze (vezi ilustrația); adevă un chip dela acel popor din depărtatul răsărit, care s'a pus în poară cu Europa, America și Japonia.

Dând această ilustrație din *Călindețul*, atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra lui și îi rugăm să spuie tuturor, că de toți iubitul *Călindețul*, ca un oaspe dorit și așteptat, în curînd sosește.

O biserică chineză.

Meseriașii și neguțetorii noștri.

Meseriași.

În Alba-Iulia.

În Alba-Iulia sînt peste tot 28 *măiestri cismari*, dintre cari Români sînt 18, Sași 2 și Unguri 8.

Măiestri cismari români sînt următorii: Nicolae Roșca, Ioan Tirnovean, Ioan Muntean, Romulus Muntean, Nicolae Pleșu, George Pleșu, Nicolae Totoian, Ioan Veritean, Ioan Jovian, Nicolae Păscariu, Mihail Crievean, Vasiliu Manu, Gregoriu Murășan, Ioan Ceripean, Ioan Pregia, Nicolae Necoară, Nicolae Păcurariu și Dănilă Achim.

În Besnea.

Subscrisul sînt născut în com. *Besnea* (comitatul Bihor, cercul Aleșdu). Încă din copilăria mea am îndrăgit măiestria de faur, și așa m'am nisuit încât 'mi au fost puterile și am învățat dela unul și altul după-cum am văzut. Azi sînt faur de sine stătător în Besnea, fac ori-ce fel de lucru ca faur, toc-mesc mașini de îmblătit, fac lucru de fer la cară după pofta fiecăruia ș. a. La noi mai sînt măiestri fauri Jidani și Unguri, dar' Românii toți la mine vin ori și cu ce lucru, și le lucru cu drag, pregătesc ori-ce pe lângă prețuri moderate.

Dimitrie Ungur, faur.

Școala industrială din Sibiu.

Publicând direcțiunea școlii industriale raportul seu al XXVIII. despre școala industrială orășenească pe anul școlar 1889/1900, voi eu estrage din el unele date, cari cred, că vor interesa pe publicul nostru cetitor.

Cu începutul anului școlar espirat s'a înființat aici în Sibiu, pe lângă școala cea veche orășenească cu limbă de propunere germană și una nouă de stat cu limbă de propunere maghiară, — întocmindu-se la asta din urmă deocamdată numai 2 clase, anume una pregătitoare, ear' ceealaltă clasă primă ordinară. La școala de stat pentru învățării meseriași erau înscriși și au frecventat-o cu totul 205 elevi, anume:

rom.-cat. 23, gr.-cat. 31, gr.-or. 81, ev.-ref. 25, ev.-aug. 41, unitari 1 și isr. 3, — ear' după naționalitate: Maghiari 45, Români 112 și Germani 48. Precum vedem din datele acestea statistice un contingent destul de mare a trecut din școala orășenească în cea de stat, — motivele acestei aparițiuni se poate căuta în împrejurarea, că didactrul în școala orășenească este mai mare ca în cea de stat.

Școala orășenească au frecventat-o cu totul 604 elevi, cu 142 mai puțini ca în anul premergător, — cei mai mulți, adecă 485 avură ca studii pregătitoare cu ocaziunea intrării lor la meserii, numai școalele populare, — 87 elevi avură unele clase reale, ear' 32 câteva clase gimnasiale.

După confesiune se împărțiră acești 604 elevi: rom.-cat. 101, gr.-cat. 40, gr.-or. 98, ev.-ref. 27, ev.-aug. 328, unitari 1 și mosaici 9.

După naționalitate au fost: Maghiari 57, Români 136 și Germani 411.

Sibiieni indigeni au fost: 255, afară de Sibiu veniți din alte localități 349. În decursul anului școlar au eșit din școală 130, — făcându-se calfe, — au rămas deci la finea anului 474.

Dacă adaogem numărul Românilor din școala de stat 112, lângă cei cari au frecventat școala opidană 136, rezultă suma de 248 învățării români de ambe confesiunile, cari au frecventat ambele școale de meserii în anul școlar espirat pe teritoriul Sibiului.

În anul școlar premergător 1898/99 erau cu totul numai 195 de învățării români, prin urmare numărul lor a crescut într'un an cu 53, — un număr de tot însemnat, dacă considerăm neajunsurile cele mari, cu cari se luptă învățării noștri, având numai o parte foarte mică din ei stipendii și așa fiind avisați cea mai mare parte a lor numai la ajutorul părinților, cari înșiși sînt cei mai săraci, căci, durere, și astăzi numai partea mai miseră a plugarilor își dă copiii la meserii, ear' cei cu ceva stare sau își lasă copiii acasă fără oare-

care studiu special, sau îi dau pe la școalele medii și superioare, fără a reflecta la vocațiunea și aptitudinea lor.

Tocmai din aceste considerări putem să fim deocamdată mulțumiți cu numărul învățării meseriași; să avem însă numai grije de ei, — că după-ce studiile le ascultă în limbi străine, — și pe lângă asta partea cea mai mare dintre ei sînt așezați pe la măiestri străini de limba și neamul nostru, — baremi prin catechisarea punctuoasă și conștiențioasă și prin cercetarea bisericeii, se-i putem scăpa de înstrăinare și desnaționalizare, — crescându-i baremi bisericește în spirit românesc.

Pe mulți îi va interesa să știe că învățării numiți la ce meserie sînt aplicați? Pentru-ca să satisfac interesării, voi eu comunica specialitățile singurate anume: după raportul amintit al direcțiunii școlare, învățării din meseriile speciale sînt aplicați la: brutari, barbieri, lăcătari de edile, sculptori, compactori, perieri, coperitori de case, curățitori de mațe, strugari de lemn și de fer, topitori de fer, coloritori, butnari, măcelari, afumători de carne, fotografi, aramagii, argășitori, sticlari, olari, pălării, hornari, peptenari, căldărari, cojocari, grădinari, lăcătari artistice, lustruitori, lăcătari de căzane, zidari, mehanici, morari, pardositori, eurelari, șelari, fauri, croitori, tipografi, păpucari, sitari, tapetieri, ciobotari, orologieri, rotari, franzelari, fauri de instrumente de metal, zugrăvitori și cofetari.

Precum se poate vedea, în Sibiu tinerii noștri au ocaziune a învăța cele mai diferite și fine meserii, având și măiestri mai dibaci, — pe lângă asta nici nu sînt așa espuși la desnaționalizare, ca în alte localități ungurești, — pentru-ce ar fi de dorit, ca din toate părțile locuite de Români să vină tinerii la Sibiu și în alte orașe sășești, spre a se dedica vre-unui ram folositor de meserie; — dar' pe lângă meserii se îmbrățoseze și comerțul, căci în ramul acesta stăm de tot rău, având în anul școlar espirat în Sibiu numai 10 învățării comerciali români.

Reghianul.

Neguțul și meseriile la noi.

— Scrisori și aprecieri. —

În Alba-Iulia ne aflăm Români 18 *măiestri cismari*. Marfa ne-o vindem la Români țărani, dela cari trăesc și alți măiestri străini.

Inteligența română ne spriginește slab. Are dreptate părintele bihoran, unde zice, că mai bucuros își dă Românul banul străinului, decât fratelui seu, ceea-ce destul de rău este.

Noi cu bucurie ascultăm, când auzim că cărturarii noștri îndeamnă poporul ca să-și dea băieții la măiestri. Cât de puțin se interesează inteligența din Alba-Iulia de noi, arată următoarea întâmplare:

La 1898 s'au constituit un comitet, ca să întemeiem o societate de lectură.

S'au procurat statutele, s'au și aprobat din partea adunării, s'au adunat și bani pentru spese, și s'au încredințat câțiva din inteligență, ca să le trimită la ministrul spre aprobare, dar' până în ziua de astăzi nu s'a făcut nimica și a rămas tot lucrul baltă.

Grigorie Murășan, măiestru.

PARTEA ECONOMICĂ.

Câteva reguli cu privire la creșterea vitelor.

Peste tot economii de vite se împart în: *ținători* și *creșcători* de vite. Cei dintâi se numesc astfel, fiindcă *țin* ori-ce soi de vite, ce le vin în mână, ear' cei din urmă *aleg* vitele și nu *țin* decât de acelea, dela cari ved, că pot avè un folos mai mare, atât ca vite de vânzare, cât și ca vite de lucru, de carne sau lapte.

La creșterea vitelor economul trebuie să bage de seamă totdeauna la starea lui materială, și anume: că cum sunt împrejurările lui locale, ce fel de nutreț adună, ce fel de pășunat se află la câmp, este el mai aproape sau mai departe de oraș ș. a. Când 'și-le-a cumpenit toate acestea bine, atunci se poate apuca de creșterea vitelor.

La creșterea vitelor, lucrul cel mai însemnat este acela, ca economul să știe alege vitele de prăsilă: taurii și vacile. Ce se ține de tauri, în economiile mai mici, sarcina aceasta nu prea cade pe singuraticii economi, ci mai cu seamă pe comunele politice, cari trebuie să se îngrijească de procurarea lor. Cât pentru vacile de prăsilă însă, economul trebuie să se îngrijească, ca acelea să fie cât se poate de tari, frumoase, sănătoase, fără scăderi, bune de lapte, fără vr'un nărav rău și să corăspundă întru toate scopului, pentru care se intenționează ținerea acelor.

Când vacile arată semne de gonire, economul trebuie să le ducă la taur. Dacă vacile umblă cu taurul în ciurdă, atunci 'și-l caută ele, când le vine periodul de gonit. Economul trebuie să 'și aleagă totdeauna taurul acela, pe care-l află mai corăspunzător scopului seu de creștere. Pentru un taur se socotește de regulă câte 60 de vaci de gonit în ciurdă și câte 80 de vaci din mână, adecă din grajd. Mai mult ca trei ani, nu e cu scop a ține un taur într'o economie, fiindcă de aci încolo îi vin chiar juninci

de acelea la gonit, cari se trag direct din sângele lui. A lăsa să se împărecheze apoi astfel de vite înrudite între sine, nu este iertat, fiindcă ușor pot moșteni anumite boale și scăderi, ca și oamenii căsătoriți prin înrudire.

Dacă vaca gonită a legat, atunci după 9 luni ea trebuie să fete. Pe timpul cât poartă vițelul în foale mai la început, dacă au fost fătate se pot și mulge, înainte de fătare însă cu două luni, trebuie lăsate să sterpească, căci la din contră prea slăbește vițelul din vacă. Economii, cari prind vacile și la jug, se nu le prea împovăreze când se apropie timpul fătului, de oare-ce ușor pot să lapede vițelul.

Pe timpul cât vacile poartă vițelul în foale, trebuie să aibă pășune de ajuns, sau dacă sunt în grajd, nutreț corăspunzător. Acesta să nu fie stricat, noroit, mucețit sau cu cuiburi de șoareci prin el, căci atunci ușor pot să lapede vițelul.

Deasemenea pot să lapede și atunci, dacă sar peste obiecte mai înalte, sau beau iarna apă prea rece.

După cinci luni dela gonit, putem ști, dacă cutare sau cutare vacă are vițel sau nu. Aceasta o putem face așa, că după adăpat, apăsăm ușor cu o mână la uger, ear' cu cealaltă în flămânzarea dreaptă și îndată vom simți oare-care mișcare, pe care o face în urma apăsării vițelul.

Când se apropie timpul fătului, vaca se poate cunoaște, atât după uger, care tot crește și se umple de lapte, cât și după prihod (părțile genitale), care asemenea se sloboade în jos, ear' mai la rădăcina cozii începe a se gropăni. Înainte de făt vaca începe a deveni neliniștită, se culcă și se scoală adese, ori apoi se uită des îndărăt, ear' înainte de a se arăta vițelul se rupe beșica de apă, care înlesnește oare-cum actul fătului.

Dacă vițelul se arată cu picioarele dinainte și cu capul pe ele, atunci fătul e în regulă, în cazul contrar trebuie adus un om pricepător sau un veterinar, ca să ajute la actul fătului. Îndată după fătare, vițelul se

pune la vacă ca să-l lingă, soartea se depărtează, ear' vaca trebuie nutrită cu anumită lătură mai caldă amestecată cu urlială de făină.

Laptele, care vine în uger îndată după fătare, se numește corastă. Aceasta este de mare însemnătate pentru vițel, de oare-ce îi curăță mațele de materiile rășinoase, ce se află în ele. De aceea corasta trebuie lăsată, ca să o sugă toată vițelul.

Timp de o săptămână, vițelul se poate lăsa tot cu vaca la olaltă, ca să poată suga de atâtea-ori, de câte-ori are lipsă, ear' după o săptămână se poate alege și să se lase la supt numai de câte 4—5 ori în timp de 24 ore. După săptămâna a patra se poate lăsa tot mai rar la supt, și anume: și numai de câte 2—3 ori.

Peste tot vițelul trebuie lăsat să sugă câte 3—4 luni. Dela 4 săptămâni încolo se poate învăța și cu un nutreț mai tare, precum e fânul. Înainte de a lăsa vițelul la supt, 'i-se poate pune în gură puțină făină de cucuruz sau păsat, amestecat cu sare măruntă, ca laptele supt să-i țină cu atâta mai bine de foame. Iarba dată din mână, cum se zice, nu prea e așa bună pentru nutrirea vițelilor tineri, de oare-ce ușor se pot călbeji de ea, deasemenea nici otava nu se poate recomanda, fiindcă se prea îngrășă.

Vițelul, care află lapte destul și bun la mamă-sa, este gras și frumos, pe când un vițel care nu află lapte destul, sau și dacă află, e rău, acela nu poate să fie decât slab, cu părul sburlit și-l vezi de cât colo, că e amărît. Când vedem vițelul într'o asemenea stare, trebuie să îmbunătățim îndată nutrețul vacii. Dacă economul n'are lipsă și de lapte, ci numai de vițel, atunci îi lasă tot laptele acestuia. Astfel de vițeli, dacă umblă vara cu mamele lor la pășune, sug până-când îi înțarcă vacile însăși.

Dacă economul are lipsă și de lapte și de vițel, atunci o parte din lapte o lasă la vițel, ear' cealaltă parte o mulge.

Mulsul vacilor trebuie să se facă totdeauna cu amândouă mâinile și cât mai îngrabă. Cu cât se mulg vacile

Dragoste și inimă curată.

Novelă originală de N. Trimbișoniu.

III. Răsbunare.

(Urmare).

Ajuns pe această cale, crâșnicul nu se putea întoarce, scoase din șerpar o pungă, din pungă niște hârtii, lăsând în pungă numai ceva sunător, apoi chemă pe solgăbirăul deoparte, de teamă ca nici păreții să nu-l vadă și chipurile să nu-l audă, îi puse hârtiile în palmă, care fără ale numera le viri în buzunarul pantalonilor.

— Acum poți merge crâșnice! Lasă numai toate în grija mea, când voii trimite după d-ta să vii.

— Să auzim de bine, Măria Ta! — zise crâșnicul plecându-se și plecând câtră ușă.

În cale câtră casă o grămadă de cugete îi treceau prin cap și-i frământau mintea.

Vedea deoparte pe Todor al seu

fericit ca bărbat Floriceii, de altă parte vedea pe Linu înrolat, plecat la miliție și chinuit de străpații și de lipse, acasă ear' pe Vasilie lui Barbu și bētrâna lui fără nici un ajutor, slabi, bolnavi și desperați, săraci în vestminte și cele de lipsă pentru traiul vieții, cari numai prin mila și pomeana oamenilor de bine mai pot să trăească de pe o zi pe alta.

Îi venia închipuire despre judecata dreaptă a lui D-zeu și cunoscându-se pe sine cauza neajunsurilor, lipselor și necazurilor ajunse pe capul lui Vasilie lui Barbu, vedea umbra acestora înaintea lui aducându-i aminte de D-zeu și de răsplată.

Inima îi svîcnea puternic și sufletul în continuu îl muștra, pentru-că el, tocmai el servitorul încăruntat al bisericeii, a treia față bisericească după preot și după cantor, care până acum nu a lipsit dela nici un serviciu bisericesc, liturgie, înmormântare, maslu, care totdeauna e în altar în fața lui D-zeu,

tocmai el să ducă o familie în prăpastie și sărăcie, să nimicească fericirea unei case, și toate acestea pentru cine? Pentru o fată care să-i fie lui Todor nevastă și sieși noră. Tocmai și numai ca să poată aduce în casă o fată, trebuie să facă el atâtea rele? când are numai ca să plece în laturi, să se uite în alte părți și ar pute alege imbelșugat în fete, căci ori-și-cum, fetele încă au ochi și minte și să trag acolo unde e avere multă, unde nu e lipsă și sărăcie, ci numai traiu bun și veselie.

Însă Todor, Todor, Todor nu vrea...

Cine știe poate că la un timp s'ar fi învoit și Todor, însă acum e târzîu, arvuna e în mâna solgăbirăului și solgăbirăul nu se poate face de rușine.

Oh! batăr de s'ar fi gândit înainte așa!

Mistuit de gânduri și frică, nici nu băgă seamă că ajunsese în Scrobeni, unde spre cea mai mare groază privind în laturi vèzù casa lui Vasilie lui Barbu, și pe el lucrând înaintea căsii.

mai des, cu atâta dau lapte mai mult și mai gras, și din contră, cu cât acelea se mulg mai rar, adecă cu cât trece timp mai îndelungat dela un muls până la altul, cu atât dau lapte mai subțire. Aceasta provine de acolo, că stând laptele timp mai îndelungat în uger, grăsimea se așează pe părțile aceluia.

Econômul, care vrea să crească viței buni și frumoși, acela trebuie să poarte multă grijă de ei, cu deosebire în anul dintâiu. În anul dintâiu e bine, ca vițelul să umble cât mai mult în aer liber, care-l întărește și oțelește. De aceea e tare de recomandat, dacă și vițelii tineri se pot scoate la pășunat. A ține vițelul până e mic tot în grajd, nu e bine, fiindcă din acea închisoare ușor poate să capete chiar și anumite boale.

Dacă vițelul nu se poate scoate la pășune, atunci trebuie lăsat măcar prin curte sau grădină, ca să poată face în toate zilele mișcările de lipsă.

Curățenia este lucrul de căpetenie la creșterea vitelor, și fiindcă pe econom nu-l costă aceasta mai nimic, afară de ceva lucru, ea ar trebui ținută cu cea mai mare acurateță. Dacă vedem, că vitelor tinere le cresc prea tare unghiile, ceea-ce se cam întâmplă atunci, dacă stau cu picioarele în așternutul prea umed, atunci li-le tăiem și netezim, ear' dacă vedem, că cam încep a slăbi și a li-se sburli părul, trebuie să le îmbunătățim nutrețul.

Nutremântul cel mai bun pentru vitele tinere este vara pășunatul în câmp, unde trebuie să aibă și apă bună și curată de beut, apoi anumiți arbori mai mari, sub cari să se poată adăposti pe timpul căldurilor mai mari, ear' peste iarnă e fânul bun de pe lunci, ovésul și câte puțină făină amestecată cu sare măruntă. Pe lângă acestea se mai pot adăoga și alte nutrețuri în măsură mai mică.

Așternutul vitelor din grajd, trebuie să fie totdeauna curat și uscat, căci lăsându-se să înoate în gunoiu, prea ușor pot căpeta anumite boale la picioare sau chiar și în trup.

Junincile tinere nu trebuie lăsate să se gonească mai nainte, până - când

nu li-s'au dezvoltat trupul deplin, ear' juncii deasemenea nu trebuie învățați la jug sau puși la povară, până - când nu s'au dezvoltat și au crescut de ajuns.

Acestea sânt câteva din regulile mai însemnate pentru creșterea vitelor, — reguli, pe cari ar trebui să se le însemneze bine fiecare econom de vite.

Ioan Georgescu.

Locuința omului.

II.

Oamenii își fac locuințele mai cu plăcere în sat, între alți oameni. Așa e și bine, dacă se poate. Dar' oamenii se înmulțesc, grădinile se tot îngustă, cât în urmă trebuie să mai și ese oamenii din sat. În capetele satelor lungesc ulițe noue, din holdele de bucate fac grădini, pe ele pun case. Satele se măresc.

Dar' sânt în Ardeal multe sate, cari nu se pot lărgi, căci prin comasările >cele drepte<, locurile din jurul satelor le-au cuprins boierii, grofii și baronii, cât vezi cu ochii, și numai coastele și surpăturile, numai fundul hotarelor a ajuns în mâna țeranilor, a micilor proprietari, a agronomilor. Stând lucrul așa se ivesc multe neînțelegeri, când e vorba ca un om să facă casă la vr'un copil.

Că grădinile sânt mici; de le mai impart, devin atât de strîmte, de nu pot intra cu carțile în ogradă, nu au unde pune o poetică pentru o vacă două, nu au unde pune un cotecior pentru un purcel, nu au unde pune două-trei străturele de ceapă. Unde lucrul stă așa, ar trebui să nu mai bucătălească grădina cea veche, vatra părintească, ci la aceea să-i dea pace câtă e, să rămână bătrânilor până trăesc, ear' după moartea lor să fie a copilului ce-i va grijă la neputință. Ear' ceilalți frați să se retragă de pe ea, să roiască ca albinele, să-și facă casă acolo unde le este tabla de loc dată din comasare, că drum trebuie să fie pe lângă fiecare tablă de loc. Acolo în câmp fiind cu casa, țin mai cu înlesnire galițe și unele vituțe, dar' cu deosebire se pot

indeletnici cu stupăritul, care este foarte bine răsplătit, dacă omul se ocupă de el cu pricepere. Ba, fiindcă pentru partea de grădină din sat, capătă mult mai mult loc la câmp, își poate face acolo un pomăt, cât să-i aducă foloase bănești foarte frumoase. Astfel, eșind din dosetul satului, în câmp ar fi ca într'un raiu în pomătul lui, între albinele lui. Deci, nu ar trebui să țină atât de morțiș la grădina din sat frații, ce sânt mulți la părinți, ci să ese din el la largul, la câmp. Că, făcând numai unul-doi începutul, s'or muta și alții. Și rău nu va fi din mai multe considerări:

1. N'ar fi așa claie pe grămadă și deci scutiți de certe și neînțelegeri.

2. S'or pută și unii și alții întinde mai după plac, deci toată economia le-ar merge mai bine.

3. Cei duși în câmp își vor pută crește copiii în moravuri mai bune, mai blânde, mai românești, decât când ar fi fost nevoiți a sta îndesați printre câți toți în sat.

4. În câmp fiind, nu li-se dă prilej să se întâlnească așa des cu Jidanul, deci ar mai sta banul și în șerparul lor, nu tot în buzunarul Jidanului.

5. Fiind cu casa acolo în mijlocul tablei, ar pută-o gunoi mai bine și mai ușor, ar pută-o lucra cu mai puține cheltueli și i-ar aduce folos mai mare. Apoi, până la sfânta biserică și de acolo ar pută veni când l-a trage inima. — Prin acestea nu voim a zice, că Românii să părăsească satele și să se așeze pe câmp, feri Doamne! Dar' zicem, că decât să fim în sat prea îndesați, decât să nu avem unde ne pune locuința în sat, mai bine să ne tragem la câmp, că acolo este loc destul. Ba, chiar și cei-ce nu au dela părinți rămas vre-un petec de loc, colo în fundul hotarului capătă pe un preț micuț o dălmă, ori un fânaț, unde-și pot face locuința și unde pot începe traiul. Deci: Ori-unde, numai să fii în căsuța ta. Mai bine în casa ta pe un vîrf de deal, decât într'o cămăruță străină în mijlocul satului!

I. P. Reteganul.

Un fior rece îl străpunse cugetând că acea casă peste un an-doi nu va mai fi în stare înfloritoare ca acum, în curte va crește iarba verde, pe ușiță vor intra mai mult aceia cari cu inimă curată, cu gând de a face milă se vor duce să mângăie pe bietul bătrân.

Mai bine să nu fi avut fecior Vasilie lui Barbu. Vrînd nevrînd zise cu glas:

— N'am ce face, trebuie să-mi pun capul!

Oamenii trecători pe cari crâsnicul în zăpăceala mare nu-i vedea, se uitau în laturi să vadă cu cine vorbește crâsnicul, dar' nevăzînd pe nime, își făceau cruce, se grăbiau să treacă mai departe și se întrebau a comedie:

— Oare ce-i cu crâsnicul? Și-a pierdut mințile crâsnicul?

Într'adevăr, firea crâsnicului se schimbă. Din om vioiu, glumeț și sfătos ce era mai nainte, se făcuse om tăcut, posomorît, încunjura oamenii și petre-

cerile, ba chiar după sfîrșitul serviciului bisericesc întârzia mai mult în biserică, își căuta lucru până se răresc oamenii de pe strade, apoi înclina biserică și pe căi laterale lua calea cătră casă.

Se lăfise în sat vestea, din sat apucă vestea în împrejurime, că crâsnicul din Scrobeni vorbește în laturi, vorbește cu sine singur, că nu știe ce vorbește, că s'a întâlnit odată cu necuratul, că n'ar avè mintea întreagă, că nu-și mai caută de rînduiala lucrului ca până acum, că tocmai părintele preot din Scrobeni ar fi zis că nu știe ce-i cu crâsnicul, dar' aceea vede că nu-i bine, că gurile rele ziceau că crâsnicul și-a pierdut mintea, că crâsnicul e — nebun.

Și nu era numai veste această poveste, era lucru care îl vedea lumea întreagă, că crâsnicul nu era care fusese înainte, că crâsnicul mergînd singur pe stradă vorbea și când nu era nimeni lângă el, se uita tot la pămînt și câte odată făcea și cu mâinile.

Toți se ciudeau de această schimbare, dar' de mirat nimeni nu se mira, e păcat să se mire omul de acela care dă de rău, ci-și făceau cruce, femeile scui-pau în sîn și ziceau: Doamne păzește!

IV. Isbânda.

Comuna Scrobeni e așezată în romanticele ținuturi muntoase ale Transilvaniei, lângă un drum de țeară. Poporațiunea curat românească, în cea mai mare parte se ocupă cu economia de vite, de oare-ce în hotar pămîntul arător abia acoperia trebuințele zilnice ale locuitorilor, din contră pe dealurile și poienile munților de o estensiune cât se poate de însemnată puteau paște o mulțime de vite, ear' plaiurile și luncile mănoase produceau iarba în îmbelșugare pentru a fi cosită și uscată de fîn pentru iarnă.

De vre-o câțiva ani încoace, unii locuitori din Scrobeni mai umblați prin lumea largă, începură a prăsi vite de

SFATURI.

În contra mucezitului crastaveților acri.

Câtă supărare nu causează econoamelor noastre și mucezitului crastaveților, care se întemplă mai cu seamă, după-cep începem a umbla la ei. În contra mucezitului putem apăra crastaveții în asemenea casuri, dacă băgăm într'un săculeț de pânză 20 grame muștar negru și pe acesta îl așezăm deasupra vasului cu crastaveți. S'a constatat adecă, că muștarul e cel mai mare dușman al mucegaiului.

Culesul cartofilor (crumpenilor).

Unii economi culeg cartofii îndată-ce s'au vestejit bine curpenii (lujerii) crescuți afară din pământ. Procedura acestora e greșită, de oare-ce s'a constatat, că cu cât se lasă cartofii mai mult în pământ, cu atât sunt mai buni, mai gustoși și mai puțin espuși unor anumite boale și putrejunii. Aceasta se poate vedea și la cartofii, cari rămân peste iarnă în pământ, că aceia sunt mai gustoși ca cari se păstrează în pivniță. Cartofii, cari se scot prea de timpuriu din pământ, sunt apătoși, spongioși, săpușoși și conțin puțină materie nutritivă în ei. Afară de aceasta, nu se pot conserva nici timp îndelungat, căci odată se strică. De aceea economii, cari voesc să aibă cartofi gustoși și neespuși boalelor, să nu-i scoată din pământ, până-ce nu sunt deplin copti.

Țelerul contra reumatismului.

Reumatismul (rèceala din oase) este una dintre boalele cele mai rele pentru omenime, care se sfirșește în cele mai multe casuri, cu — moartea. Pentru tămăduirea acestei boale se cearcă mijloace fel și fel. Unul dintre aceste mijloace este și țelerul, din care se ferbe pe toată ziua câte două rădăcini mari. Zeama provenită din acelea se bea, ear' rădăcinile se mănâncă. Unii bolnavi, după scurtă întrebuintare a acestui mijloc, s'au tămăduit pe deplin. Acest mijloc are întâietate și pentru aceea, că este foarte ușor de procurat și nu costă mai nimic.

soiu mai ales și convingându-se că iarba și ținutul le prieste, exemplului lor au urmat alții și așa cu încetul au înlocuit soiul vechiu de vite cu soiul nou, care se căuta în toate piețele de vite.

Nu ne vom mira deci, dacă comuna era una dintre cele mai de frunte din acel ținut, în mijlocul căreia o biserică pompoasă și școală măreață adeverea deservită comuna e condusă de oameni harnici și cu tragere de inimă și că parochia și școala din Scrobeni era o marfă căutată.

Nu înzădar Scrobenarul întrebând fiind din ce comună este, răspundea cu fală: Eu sunt din Scrobeni, dar' n'ai auzit de Scrobeni?

Trecând omul pe lângă cimiter, care se află afară de comună, ajunge în dealul »Branului«, ear' de aci în depărtare la vre-o 4 metri era un plaiu numit »plaiul ielelor«.

Acest plaiu în cea mai mare parte era al lui Barbu și aci feciorul seu Linu

Vindecarea tusei măgărești.

Preotul reformat din Csapi recomandă contra tusei măgărești inhalațiuni (a trage în piept) de gazuri de naftalin. Anume, să se pună pe jar o cantitate [oare-care de naftalin seara, înainte de culcare, și gazurile produse astfel, după două-trei seri vor vindeca total tusa măgărească.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

RUGARE

cătră membrii »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului«.

Precum îndeobște este cunoscut, tinăra noastră *Reuniune agricolă se susține aproape numai din taxele dela membri*. Deasemenea este cunoscut cum în schimbul acestor taxe comitetul central al Reuniunii, împarte an de an între membrii Reuniunii în mod gratuit, fel de fel de semințe de nutrefuri, de cânepă italiană, apoi pădureți, altoi ș. a. m. d. În timpul din urmă, încât a îngăduit starea materială, s'au procurat 2 vitele, 2 oi și 1 berbec de soi, cari s'au dat și ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a răspândi în cercuri cât mai largi folositoarele povețe despre unii sau alți rami de economie, comitetul a tipărit unele cărți, pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vânzare cu preț redus. Fără a aminti de deseale întruniri agricole, ținute la fața locului prin comune, comitetul pune la cale an de an ținerea a câte unei expoziții de vite și de poame, expoziții împreunate cu distribuire de premii în bani.

Aceste premise, cererea ce o adresăm membrilor nostri este, să binevoiască a lua la cunoștință pe calea aceasta, că cu scop de a se pute încassa taxele cu mai multă ușurință și fără cheltuială — cuitanțele despre taxele pro 1900, ne-am luat voea a le transpune oficiilor protopretoriale din Sibiiu, Seliște, Mercurea, Sebeșul-săsesr și Nocrich, cari officii au primit cu multă prevenire încassarea acelor prin organele ce le stau la dispoziție.

Sântem în firma credință, că stimabili nostri membri pătrunși de însemnătatea Reuniunii, pe care datori sântem să o susținem cu toții, nu ne vor lipsi de valorosul sprigin oferit până aci și pentru ceea-ce îi rugăm să primească și pe această cale, sincera recunoștință

șiși păștea oile primăvara de timpuriu și toamna după alesul oilor până iarna târziu.

Și acum ca de altă-dată Linu era lângă oi și avea bună grijă de ele, ca să se întrămeze bine după frigul de iarnă și să nu slăbească, fiind supte de mieluseii vioi și nesățioși, cari atunci vëzură prima primăvară. Umbla neîntrerupt în rindul lor, ca la măsuratul oilor ce era să fie peste câteva săptămâni să fie fălos cu laptele dela oile sale. Nu avea Linu tocmai multe oi, el avea mai puține decât mulți alții, nici nu se ținea el între oamenii avuți și cu stare din comună, pentru aceea însă el își da multă silință, ca oile să-i fie ținute bine. Aceasta se și vedea, căci la măsuratul oilor în brânză, oile lui erau alese și el ajungea la un loc unde alții numai cu oi multe puteau să ajungă.

(Va urma).

și espresia despre frățeasca dragoste ce le-o păstrăm.

Sibiiu, 1/14 Septemvrie 1900.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură di comitatul Sibiiu«.

Dem. Comșa,
președinte.

V. Tordășianu,
secretar.

Știri economice.

Insoțirea de credit sătească sistem Raiffeisen din Ilimbav (cercul Nocrich), înființată la stăruința comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, primind zilele acestea statutele aprobate de tribunalul reg. din Sibiiu — își va începe în curând activitatea. Insoțirea numără aproape 60 membri.

Veterinari în comitatul Cojocnei. Comitetul municipal al comitatului Cojocnei a ținut alaltăieri adunare generală estraordinară, în care la cercarea ministrului de agricultură a hotărât, ca în fiecare cerc să fie instituiți câte doi veterinari de stat, ear' agendele veterinarului comitatens să le îndeplinească veterinarul de stat instituit în Cluj.

Pentru tăbac se cheltuesc sume de necrezut. S'au socotit banii prefăcuți în fum și trași pe nas în împărăția Austriei și s'au aflat pe anul trecut (1899) suma uriașă de 102,628.418 florini, adecă o sută și două milioane, șese sute trezeci și opt de mii, patru zute optsprezece florini. Pe fiecare supus austriac vine câte 3 fl. 91 cr.

Câți au vizitat expoziția din Paris? Direcțiunea expoziției universale din Paris într'o statistică arată numărul vizitatorilor începând dela 15 Aprilie și până la 15 Septemvrie. După datele statistice în acest interval au vizitat expoziția 33,998.533 persoane, dintre cari cam 9 milioane au avut bilete gratuite. La ultima expoziție universală din Paris în 1889 în general au fost 32,350.297 de vizitatori.

Din traista cu povețele.

— Întrebări și răspunsuri. —

Întrebare: Între vitele cornute, ce posed, este o vițea trecută de un an și jumătate, care din luna lui Iulie încoace, tot mai grozav tușește, încât adese-ori din tusa repentină se obosește și apoi geme ca și omul înădușit. Pentru cazul acesta vă rog a ne recomanda vre-o medicină curabilă.

Runcul, 23 August 1900.

Abonentul 4637.

Răspuns: Vițeaua despre care ne scrii, poate să fie căpătat în urma unui adăpat cu apă prea rece, aprinderea plumănilor, din care apoi s'a putut desvolta ofica. A tămădui vițeaua acum de boala aceasta, este foarte greu. În sensul legii esistente, nici unui proprietar de vite nu-i este iertat a se ocupa el cu tămăduirea vitelor morboase, ei este îndatorat a face arătare primăriei, care la timpul seu, trebuie să cheme un veterinar iscusit la fața locului. Acela constatând felul boalei, va prescrie totodată și mijloacele potrivite pentru vindecare.

Acesta 'ți-o putem recomanda și d-tale.

CRONICĂ.

Liturgia comemorativă din incidentul iubileului de 200 ani al sfintei uniri, anunțată din vreme s'a celebrat în biserica greco-catolică din Sibiu Duminecă, în 30 Septembrie a. c. de revereabilul domn protopop *Ioan V. Rusu*, asistat de preoții *Arseniu Bunea* și *Nicolau Togan*. Biserica a fost foarte frumos decorată. Pe frontispiciu era anul 200 făcut admirabil din girlande de flori naturale, pe jos verdeață și pe de lături arbori. A luat parte întreagă tinerimea școlară gr.-cat. dela gimnasiul de stat sub conducerea profesorilor Dr. Szöcs și Petény, cea dela școala elementară de stat sub conducerea directorului Bob și a profesorului Hess, ear' elevele gr.-cat. din internatul »Asociațiunii« sub conducerea directoarei domnișoara Elena Petrașcu. Magistratul a fost reprezentat prin căpitanul de poliție Simonis, comitatul prin amplexii Crețiu, Brennerberg, Șteflea și Schieb. Asemenea au fost prezentate și alte autorități locale, apoi membrele comitetului Reuniunii femeilor române gr.-cat. în frunte cu doamna presidentă, membrii comitetului bisericesc Harșan, Dănilă etc... și alți mulți inteligenți. A cântat corul tinerimii gimnasiale sub conducerea învățătorului Coman și Romul Simu, care din urmă a cântat solo o priceasă foarte frumoasă.

După cetirea sf. evanghelii dl protopop a ținut cuvântarea festivă, în care a arătat toate binefacerile ce le-a revărsat sf. unire asupra poporului românesc, ear' dl capelan N. Togan după o potrivită introducere, a citit o parte însemnată din pastorală Venerabilului episcop al bisericii române unite adresată clerului și poporului credincios, rămânând ca celelalte părți din pastorală în urma dispozițiilor mai înalte, să se cetească în Duminecile următoare.

Laudă și recunoștință se cuvine dlui protopop și capelanului seu cari au știut să aranjeze astfel lucrurile ca aceste sărbări să înalțe chiar și a străinilor inimi.

Un asistent.

Șahul Persiei în Constantinopol. O telegramă din Constantinopol anunță, că Șahul Persiei călătorind din Pesta peste Belgrad și Sofia, a sosit acolo, cu iachetul imperial »Izzedin«. A fost primit cu salve de tunuri. La hotarul Turciei a fost primit de autorități civile și militare. La Drinapole a fost întâmpinat de deputația Sultanului. Tot acolo a primit și telegrama de binevenire a Sultanului, la care a răspuns imediat. Până la San-Stefano a călătorit cu tren special. Aici a fost primit de ministrul de externe Tefik-pașa. De aici și-a continuat calea cu iachetul »Izzedin«. Sultanul l-a primit în așa numitul chiosc Ieli, de unde însoțit de Sultan a mers la chioscul Merazzin, unde va locui. Seara a fost iluminată.

Exregele Milan la București. Ziarele din București ne spun, că exregele Milan al Sârbiei a sosit zilele trecute acolo, descălecând la hotelul *Capșa*. Călătoria aceasta a fostului domnitor sârbesc nu are nici o importanță politică, ci s'a făcut numai pentru a-și visita rudele numeroase din capitala României. Exregele a făcut mai multe vizite, a primit vizite, a făcut primblări cu trăsura prin oraș, ear' Duminecă, a plecat spre Ungaria, unde e așteptat la vânătoare pe moșia contelui *Zichy*.

Dl Nicolae Șurean, învățător gr.-or. definitiv în Cristian, a fost ales Duminecă de preot în comuna *Rusciori*, tractul protop. Sibiu.

Limba germană în școlile din Budapesta. Magistratul capitalei și reședinței Budapesta a provocat toate scaunele școlare de pe teritoriul capitalei, 21 la număr, să se declare, dacă e bine să se suspendeze propunerea limbii germane în școlile populare din Budapesta sau nu? În mod afirmativ au răspuns zece din consiliile școlare; două au dat răspuns evasiv, nici pentru, nici contra; opt nu au dat răspuns de loc, și numai unul din atâtea consilii comunale a avut curajul să o spună clar și pe față, că da, propunerea limbii germane în școlile populare din Budapesta *trebuie menținută*, și anume din următoarele motive: pentru elevi nu se face nici o îngreunare prin aceasta, ear' pentru aceia dintre ei, cari mai târziu se dedică carierii comerciale, e de mare avantaj dacă de mici încep să învețe limba germană; dar' e de folos limba germană și pentru cei-ce au să între la miliție, precum peste tot e necesară ca *mijlocitoare între cultura maghiară și cea germană*. Ce huiduieli o să mai tragă consiliul comunal, la rîndul seu, acestui consiliu școlar, — nepatriotic și filogerman.

Adunarea de controlă pentru honvezi, se va ține în Sibiu, la 25 Octombrie n. și se începe la 9 ore dimineața, în cancelaria comandai de întregire a honvezilor, din căsarma de pe piața tîrgului de lemne. Sînt datori a se prezenta toți honvezii concediați, afară de cei-ce anul acesta au eșit din serviciul activ.

Pentru glotași. Pe baza art. de lege XXXVII. din 1893, toți acei deobligați de gloate, cari sînt exercitați militarmente și au servit în armata comună, la marină, la honvezi și în rezerva suplitoare sau la gendarmerie, precum și aceia cari nu sînt exercitați militarmente, însă sînt prevăzuți cu bilet de recomandare (culoare roză) pentru gloate, — au datorița a se prezenta personal sau a se anunța în scris, și anume cei din Sibiu în 30 Octombrie, cei străini în 31 Octombrie a. c. la 8 ore dimineața, la casa orașului din Sibiu.

Necrolog. Subscriși cuprinși de cea mai profundă durere anunță, că preaiubita lor soție, mamă, soră, verișoară, mătușă, cumnată și nepoată, *Maria Rogozan* n. *Simu*, după o suferință scurtă, împărtășită cu sf. taine ale muribunzilor, a răposat în Domnul azi, în 30 Septembrie st. n. 1900, la orele 5^{1/2} dimineața, în anul 56 al vieții și 22 al fericitei sale căsătorii. În mormântarea scumpei răposate se va face după ritul gr.-cat. Marți, în 2 Octombrie st. n. a. c., la 2 ore p. m. Dormi în pace, fie-ți repausul lin! Turda, la 30 Septembrie 1900. Nicolau Rogozan, ca soț și fiica sa Lina, Nicolau Simu, preot și familia, George Simu, preot și familia, Sofia măr. Moldovan și familia, Lina măr. Nicoară și familia, ca frați și surori; și numeroase rudenii: nepoți, nepoate, veri și verișoare.

Din Săcădate ni-se scrie, că preotul gr.-or. Constantin *Prie* (Prie Szilárd) alături cu protopopul gr.-cat. Demetriu *Cutean* (Kuti Döme) fac parte din senatul școlar al școlii de stat din loc. Noi credem că școlile confesionale române din Săcădate n'or fi tocmai în o stare atât de înfloritoare, încât directorii lor să se poată ține chemați să obladuiască și interesele școlii de stat. Și apoi ori-cum ar fi, e cel puțin rușine ca doi preoți români să împingă la carul maghiarisării.

Ca pe vremea lui Rozsa Sándor. Din închisorile dela *Balassa-Gyarmat* au fugit șese arestanți periculoși, cari de atunci țin în spaimă și groază populațiunea, — pentru-că jefuiesc și ucid ca pe vremea lui Rozsa Sándor. Gendarmeria își dă toate silințele să pună mîna pe criminalii acestia, dar' până acuma nu i-a succes.

Șese condamnați la moarte. Din Varșovia se scrie, că Sâmbăta trecută, 22 Septembrie, șese socialiști au fost condamnați la moarte prin ștreang, pentru uciderea unui denunciant din Rusia, care se încuibase printre ei pentru a-i spiona. Pertractarea finală nu a durat mai mult de o oră.

Foc. Luni dimineața (1 Octombrie n.) la orele 4^{1/2}, un foc grozav a izbucnit în comuna *Turnișor*, prefăcînd în cenușă edificiile economice dela 8 locuitori. Mulțumită timpului liniștit și ajutorului pompierilor de acolo și împrejurime, focul a putut fi localizat cătră orele 8 dimineața.

— Mercuri d. a. a fost foc în comuna *Bungard*.

Bucuria vîntătorilor. Anul acesta s'au sporit foarte mult animalele sălbatice, încât vîntătorii vor avu ocazii de multe bucurii și plăceri. La noi în Ardeal s'au înmulțit cu deosebire urșii. Se atribue recoltei bogate de poame. Lupii încă s'au sporit în mod neobișnuit și și-au și început deja meseria nimicitoare. Mult promițtoarele vîntătoare s'au și început deja la noi în Ardeal.

Luptă desperată. Ni-se scrie din Cluj că în pădurea dela *Dobrin*, păzitorul *Oneș* a împușcat pe un hoț de vînat care împreună cu cei doi feciori ai sei se năpustise asupra lui. Când au văzut feciorii că tatăl lor cade mort au început o luptă sălbatică cu păzitorul *Oneș*. Păzitorul și-a pusecat toate gloanțele din revolver, dar' n'a nimerit. Feciorii omorîturii, vîzînd că nu mai are gloanțe l-au tăiat cu săcurea. Gendarmeria a prins pe ucigași.

Dela școala de cadeți din Sibiu. Cu începerea anului școlar prezent au fost primiți în cursul I. la școala militară de cadeți din Sibiu pe baza examenului de primire între alții și următorii elevi români: Andreiu Bogdan din Brașov, Teodor Colbazi din Spring, Ovid Cernea din Brașov, Ioan Goașa din Săliște, Ioan Lăzăroiu din Orăștie, Victor Macaveiu din Urca-de-Căiapie, Florian Medrea din Telna, Ioan Muntean din Oravița, Alexandru Ioan Pop din Cluj, Nicolau Sângeorzean din Bistrița și Burjor Voina din Brașov, cu totul 11 tineri.

Căsătorie de o zi. Luni, în 24 Septembrie, și-a ținut potocovarul *Anton Hesz* din Gotsdorf, Austria, cununia cu o tină fată din aceeași comună, și Marți dimineața a fost — *veduv*. În seara cununiei adevă mireașa s'a bolnăvit rău, ear' medicul chemat întru ajutor nu a mai putut-o mîntui, așa că Marți dimineața și-a dat sufletul.

Mulțumită. În amintirea neuitărilor sei părinți, dl *Dumitru Banciu*, farmacist în *Săliște*, a contribuit la fondul pentru ajutorarea săracilor al Reuniunii meseriașilor din *Săliște* 5 coroane, pentru care fapt marinitos îi exprimăm mulțumită. *Săliște*, 20 Septembrie n. 1900. *Ioan Tîntea*, cassarul fondului săracilor.

Dela „Reuniunea sodalilor români“. La fondul pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pentru »Reuniunea sodalilor români din Sibiiu« au mai contribuit cu câte 20 bani următorii: Demetriu Cunțan, profesor seminarial, Maria Cunțanu n. Popp, Valeriu Florian, paroch (Racovița), Basiliu Popp de Harșianu, avocat, Maria P. de Harșianu n. Pipoș, N. N., B. A., M. B., x+y, Ioan Petrișor, paroch (Cornățel), »Ciriplic«, scriitor, Dr. Corneliu Diaconovich, secr. »Asoc.«, d-na Iosefina Diaconovich, Dr. Ilie Beu, medic, d-na Valeria Beu n. Colbasi, Octavian Beu, Maria Beu, Lina Murășan, Vasile Mărginean, sergent de carcere, Maria Mărginean, Margareta Mărginean, elevă în cl. II. civilă a »Asociațiunii«, El. Ba., Demetriu Baltes, sodal mäsar, Ioan Opriș, înv. (Șura-mare), George Poplăcean, măcelar, Martin Schmidt, caffegiu, Dr. Avram Tincu, adv., d-na Ecaterina Tincu, Valeriu Tincu (Sebeșul-săsesc); W. Zei, restaur., A. B., D. E., F. G., V. Z., Roza Zeisel, N. N., X. Y., Lud. Binder, conducător tehnic de tipografie, Gustav Mätz, architect. Iuliu Bardosy, inspector reg. de școale pens., Aron Lupean, funcționar milit., Valeriu Popp, notar, Aurelia Popp n. Florian, Minerva Popp (Săcel), Adam Florian, cursor, Romul Cioban, jurist (Budapesta), Virgil Cioban, absolvent de teologie și stud. fil., Ioan Seracu, cursor, George Trifan, culeg. tip., George Decianu, executor reg., Roza Decianu, Cornelia Decianu, Iuliu Becianu, rig. în drept, Melan Decianu, stud., Ioan Siftu, cursor, Iosif Barbu, restaur., Roza Barbu, Nicolae Petra, rigor. în drept, Nicolae Bența, Iuliu Covrig, Petru Dragomir, funcț. la »Albina«, Traian Florian, Ioachim Bărză, can. adv.

Școalele din Seliște. Directorul școlii capitale române gr.-or. din Seliște, dl Dumitru Lăpădat a scos de sub tipar un raport despre starea școlilor din Seliște, cu sfârșitul anului școlar trecut. În anul viitor vom vorbi mai pe larg despre aceste școale de frunte, pe baza raportului amintit.

Biblioteca populară. A eșit în tipar cea dintâi broșură din biblioteca populară a »Asociațiunii«. Ea cuprinde 4 povestiri interesante din viața țărânului român, scrise de I. P. Releganul. Prețul 20 bani. Atragerea luarea aminte asupra ei.

Limba română în școala de cadeți. Ministrul comun de războiu a dispus, ca cu începerea anului școlar present propunerea limbii române să fie obligatorie în școala militară de cadeți din Cameniț, în Slavonia, pentru toți elevii din această școală, încredințând propunerea acestui studiu profesorului dela numita școală, dlui căpitan dela reg. 2 de inf. Ioan Voicu, originar din comuna Gurariu, comitatul Sibiiului. Școala de cadeți din Cameniț este unica școală militară din toată monarchia, unde limba noastră se propune ca obligată, căci limba română dela 1894 era scoasă din toate școalele militare din monarchie.

Ciocnire de tren. În apropierea comunei Jebel, comitatul Timiș, trenul ce mergea spre Baziaș s'a ciocnit zilele trecute cu o mașină de sămănat, care se afla pe șinele liniei ferate. Din norocire, pasagerii s'au ales numai cu spaima, pentru-că nu s'a întâmplat nici un accident mai grav, cu toate-că trenul a deraiat, locomotiva și mai multe vagoane au fost stricate, ear' mașina de sămănat, cea cu pricina, a fost nimicită de tot. Se zice că era plănuț un act de răzbunare. Cercetarea e în curs.

Cununie. În 7 Octombrie st. n. se va sărba în biserica gr.-or. rom. din Chișineu (comit. Arad) cununia dlui Dimilrie Olariu, înv. cu d-șoara Veturia Maria Mladin, fiica dlui înv. din Chișineu Gregoriu Mladin.

Mulțumită publică. Domnul învățător Constantin Cristiu, din incidentul logodirii d-sale cu d-șoara Ana Moisin, a donat în fondul elevilor săraci dela școala noastră 6 cor., pentru care fapt îi exprim mulțumită. Seliște, 16 Sept. 1900. Dumitru Lăpădat, director școlar.

Fapte creștinești. Din Șomtalău ni-se scriu următoarele. Nastasia G. Alexandrescu, consăteana noastră — dar' de present locuitoare în București, de câte-ori vine se-și revadă locul natal întotdeauna aduce câte-un frumos dar pe seama sf. biserici. Până acum a dăruit icoane, haine preoțești, ear' acum la Sf. Mărie a dăruit 2 luminare (feșnice) prea frumoase. Mulțumindu-i și pe această cale — rugăm pe D-zeu să-i dea încă multe și fericite zile. Un sătean.

Cumpărați losuri de ale Casei naționale! În 20 a lunii de față se va face tragerea la sorți a câștigurilor loteriei, ce aranjează »Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român«, în scopurile Casei naționale. Prețul unui bilet de loterie este 1 coroa.

Câștiguri sânt:

1 câștig în preț de cor. 10.000 = 10 000
1 » » » » » 3.000 = 3 000
2 câștiguri » » » » » 1.000 = 2 000
5 » » » » » 500 = 2 500
10 » » » » » 200 = 2 000
10 » » » » » 100 = 1 000
20 » » » » » 75 = 1 500
20 » » » » » 50 = 1 000
50 » » » » » 20 = 1 000
100 » » » » » 10 = 1 000
adeacă 219 câștiguri în preț de 25.000.

Peste durerile de cap trec oamenii cu voe bună și umor. Mult timp însă aceasta nu poate dura, îndeosebi când e vorba de dureri reumatice, ghicț și boale de nervi. Ni-se atrage deci atențiunea asupra unui mijloc și asupra acestor dureri, care ni se pare vrednic a fi recomandat. Acesta e fluidul preparat de farmacistul și furnisorul de curte Ioan Francisc Kwizda în Korneuburg lângă Viena, și e dovedit ca bun mijloc dietetic și contra scrintiturilor, înțepinirea vinelor și musculaturii, frânturilor, sgârșiturilor, apoi la întărirea prealabilă și după strapate mari, marșuri lungi, etc. Numeroase atestate despre efectul preparatului stau la dispozițiunea interesatilor. Detaluri pe pagina a patra.

RIS.

Românca și Sasca.

- Bună ziua Mărtineasă!
- Ia culeg păsulă grasă;
- Da unde-i badea Mărtin?
- Îi bună dac'o 'năcrim,
- Da unde ți feciorul?
- Nu dă cu piciorul;
- Da birăul unde șede?
- Cât oi mulge-atât oi ferbe,
- Tu babă ești surdă!
- Am rămas de ciurdă.

Imp. de G. C. Crăciun, iune.

DIN LUME.

Din China.

Nici acum nu se știe, că se va începe de nou războiul în China sau se va pune pace. Aceasta atîrnă în mare parte dela Chinezi, că adevă vor fi aplicați sau ba, a da satisfacție puterilor, pentru măcelurile făcute.

Zilele trecute s'a vestit, că împăratul Chinei a dat un edict, (scrisoare împărătească), în care făgăduiește a lua măsuri pentru pedepsirea acelor, cari au ajutat războiul Boxerilor. În locul întâiu zice, că va pedepsi pe prințul Tuan și pe alți prinți și fruntași vinovați.

Dar' măsurile, ce promite a le lua împăratul Chinei, din partea puterilor nu se iau în serios. Pedepsele, înșirate în edictul împărătesc, nu se vor executa și, cum se depeșează din Shanghai, edictul a avut scopul, ca să ducă în rătăcire pe diplomații europeni, dar' acest scop nu 'și-l-a ajuns.

Singurul folos al edictului este, că în el se cuprinde catalogul prinților și demnitarilor compromiși și astfel sînt cunoscute numele vinovaților.

De altcum împăratul Chinei se arată într-una ca doritor de pace. Zilele trecute a scris o scrisoare împăratului Wilhelm, în care îl asigură de intențiile sale pacifice și își exprimă adâncile sale regrete asupra uciderii lui Ketteler. O altă scrisoare, tot de asemenea cuprins, a scris împăratului Japoniei, regretând uciderea secretarului legațiunii japoneze.

Cercurile diplomatice nu cred nici în sinceritatea acestor scrisori.

Din Peking se anunță, că generalul rusesc Lenevici a împărțit celorlalți generali, că partea cea mai mare a trupelor rusești și legațiunea vor fi retrase din Peking. Va rămâne numai o trupă de 2000 de oameni.

La această știre »Novoie Wremia« scrie, că în urma retragerii trupelor rusești, guvernul chinez e mai concesiv și dorește cu sinceritate pacea.

Din Africa-sudică.

În Anglia se crede mai de mult, că războiul cu Buri e terminat și împrejurararea, că Roberts e numit de comandant al armatei engleze, o consideră ca o probă în privința aceasta.

Burii însă nu înceată a se împotrivi. »Morning Post« e informat din Pretoria, că un membru energic al volkraad-ului transvaalic, Barend Forster a restituit republica în districtul Zoutpansterg. Botha a plecat cu 2000 de oameni să se împreune cu Barend Forster, la Pietersburg.

Generalul Baden-Powell e numit de comandant al polițiștilor englezi din Transvaal și Oranje. Numărul acestora e de 12 mii.

Din Anglia.

Dela alegeri se știe până acum, că au fost aleși 111 de unioniști, între cari și ministrul de finanțe Hicks Beach, apoi 8 liberali și 8 Irlandezi naționali.

»Daily News« e informat, că guvernul englez a hotărât anectarea mai multor insule din Oceanul-Pacific și anectarea insulelor Cook la Noua-Zeelandă (Australia).

Lemne de foc

neplutite, sănătoase și indesate se
află de vânzare:

1 stânjîn metric în magazin . . . 8 fl.
1 stânjîn metric adus în curte 12 fl.

Comandele sînt a se adresa la

Ilie Măcelariu
în Gurariului.

[52] 2—

Să caută un tovarăș.

Un neguțetor român, care pe lângă bolta sa de băcănie, ferărie și mărfuri de galanterie etc., are și magazin de bucate și magazin de scânduri, cu o învîrtire însemnată de bani, **caută un tovarăș** cu un capital de 3—4 mii fl., cu scop de a pute face o învîrtire de bani și mai mare și astfel a realiza pentru ambii un bun câștig. Interesați se se adreseze la redacția »Foi Poporului« sub titlul: »Neguștorul român«, când apoi vor primi deslușiri detaliate. [51] 2—3

Portretul lui

Dr. Grigoriu Silași

lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin în mărime de 24x32 cm. îl trimite francat pentru 30 bani.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni

8 medalii de aur.
19 medalii de argint.

Fluidul lui

Marca șerpe.

Dovedit de mult timp ca mijloc bun cosmetic (frecare) pentru întărirea vinelor și mușchilor corpului omenesc.

Prețul:

1/1 flacon cor. 2.—

Veritabil numai cu marca de mai sus se capătă în toate farmaciile și drogu-riile.

[32] 5—15

Deposit principal:

Farmacia cercuală, Korneuburg lângă Viena.

8 medalii de aur.
19 medalii de argint.

Kwizda.

Fluidul turiștilor

Folosit cu succes la întărirea și recăștigarea forțelor după ture mari din partea turiștilor, bicicliștilor și călăreților.

Prețul:

1/2 flacon cor. 1.20.

Marca de text, eticheta și emblașuliu
scutite prin lege.

Marca de text, eticheta și emblașuliu
scutite prin lege.

MARGARETA MOLDOVAN.

Din tainele vieții.

29 de romane și schițe.

Prețul 2 cor., plus 10 bani porto.

Se poate procura dela

Librăria
W. Kraft.

A apărut!

Magazin de fabrică

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint,

JULIUS ERÖS

Strada Cisnădiei nr. 3. Sibiu. Strada Cisnădiei nr. 3.

(Edificiul „Transilvania“).

Fiecare obiect de aur sau de argint e examinat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloagelor mele. Toate comandele le efectueș imediat, pe lângă rambursă sau trimitere antioptativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se eșecută bine și conștientșos.

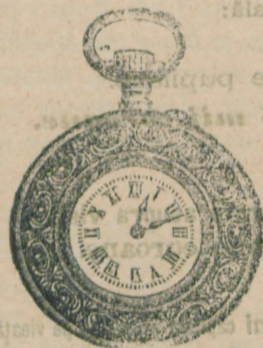
Nr. 1.

Orologiu de argint remon-
toir, pentru dame; 30 mm.
diametru, cu capac de argint,
cualitate bună fl. 8.75, cu cerc
de aur fl. 7.50, de oșel negru
oxidat fl. 6.50.

Nr. 2.

Orologiu anker-remon. de
argint, 50 mm. diametru, cu
capac dublu, toc guiloșat ori gravat,
3 capace de argint, 5 rubine,
sorte tari, I. fină »Uranawerk«
15 rubine, fl. 12.50.

Nr. 3.

Orologiu cilindru-rem. de
argint, 48 mm. diametru, cu
placă de cifre în email albă ori
colorată cu toartă ovală, arătător
de secunde, construcție bună so-
lidă, fl. 6.75.

Nr. 4.

Orologiu cil.-rem. de argint,
48 mm. diametru, cu capac dublu,
în toc gravat frumos, sorte tari,
I. fabricat în fl. 8.75.

Nr. 5.

Orologiu anker-remon. de
argint, 50 mm. diametru, capac
dublu, 3 capace de argint, 15 ru-
bine, cu cerc de aur, fabricat în,
din sorte mai tari fl. 11.50, cu
conștrucție cil.-rem. fl. 9.50.

Nr. 6.

Orologiu de dame, rem., de
aur de 14 carate, 30 mm. dia-
metru, capac dublu, I. calitate,
guiloșat ori gravat fl. 25.—, în
toc de argint fl. 11.50.

Nr. 7.

Orologiu cilindru-rem.
de argint nou, 48 mm. dia-
metru, luciu ori gravat, în formă
ovală, arătător de secunde, cu
placă de cifre albă, emailată,
I. calitate, fl. 4.50, cu capac
dublu fl. 5.80. Lanțuri de nik-
kel cu compas ori chei 30, 40,
50, 60 cr.

Prospecte bogat ilustrate gratis și franco. Spedări cu rambursă ori pe lângă trimiterea înainte a prețului.

[44] 45—52

Marce postale din toate țările în plată.